

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

VIII. Objicies primo ex impossibilitate actus, vel perfluitate habitus non colligitur ipsum evacuari. Primo, quia oportet ostendere quod actus erit impossibilis omni modo, si enim aliquo modo maneat possibilis non destruetur habitus, sicut communiter exponitur illud Apost. II, Cor. XIII: *Sive prophetiæ evacuabuntur, sive linguæ cessabunt, sive scientia destruetur*; quod non simpliciter destruetur habitus scientiæ, sed solum quoad modum, quem nunc habet. Et similiter virtutes morales alium actum habebunt tunc, quam modo; ergo similiter non repugabit manere spem, quoad alium actum, verbi gratia quoad actum concupiscendi, vel quoad alium modum actus: secundo, manere potest quoad actum conditionalem sperandi: non enim minus repugnat statui beatitudinis actus pœnitentiæ, quam actus spei, et tamen manebit habitus pœnitentiæ, ad conditionalem actum dolendi, si esset capax; et similiter habitus virginitatis manet in non virgine propter actum conditionalem servandi virginitatem si posset: ergo et spes ad sperandum si posset: tertio, manere potest ad ornatum, licet non operetur, et ita manere potest non ut qualitas operativa, sed ut ornativa subjecti, sicut manent arma post victoriam, non ad usum, sed ad honorem: denique, una forma non expellit alias nisi per immediatam privationem, et contrarietatem ejus; non est autem immediata privatio inter habitum spei, et habitum gloriæ, quia habitus spei est bonus, et non contrariatur illi nisi habitus malus. Et similiter habitus spei non importat ipsam privationem possessionis, sed inclinationem ad eliciendum actum

privatum possessione; ergo in ipso habitu spei, non importatur privatio, sicut nec in habitu fidei actualis inevidentia, sed inclinatio ad actum inevidentem.

IX. Ad primum respondetur virtutes, quæ manent in patria debere manere quoad actus, vel quoad modum actus non repugnantes earum specificationi. Habitus autem spei, non habet in sua specificatione alium actum, præter actum sperandi beatitudinem, et secundo ea, quæ ad beatitudinem requiruntur, vel consequuntur; actus vero concupiscendi, et similes, non sunt actus intra specificationem spei contenti, nisi ut pertinent ad rationem ardui, ut probavimus disputatione præcedenti, articulo primo. Habere autem actum sperandi alio modo, non est ad rem, quia si ille alius modus sperandi compatitur cum possessione rei speratæ, destruit spem, quæ est tendentia ad rem non possessam. Si autem possessionem excludit; tollit statum beatitudinis, unde mutatio actus, vel modi actus non deservit ad hoc, ut habitus spei permaneat. Secus est de scientia, et aliis virtutibus, quarum materia non est ita restricta, et limitata, sicut materia spei, quia spes limitatur ad rectificandum statum viæ, unde posita possessione finis, cessat ejus rectificatio, quæ solum est in acquirendo, et tendendo in finem; aliæ autem virtutes rectificant voluntatem hominis absolute, ut regulabilis est a ratione, unde cum in patria voluntas sit maxime regulata circa omnem materiam, necesse est quod manent virtutes sic regulantes, licet perfectiori modo operentur circa suas materias. Quæ solutio elicitur ex D. Thoma 1-2, quæst. LXVII, art. IV ad primum.

X. Ad secundum D. Thomas quæstione disputata de spe, art. IV ad undecimum negat simpliciter ma-

nere habitum virtutis, etiam ad actum conditionalem (de hoc enim loquebatur argumentum) quando est totalis impossibilitas operandi. Sed quia hoc videtur instari in virginitate semel amissa, quæ per nullam potentiam haberi potest, et tamen ad conditionalem actum ejus, manet habitus virginitatis. Explicatur amplius hæc doctrina S. Thomæ, quia actus conditionalis potest fieri ex duplici capite: uno modo propter absentiam materiæ, in qua de facto exerceatur illa virtus, stante tamen rectificatione voluntatis, et electione interiori, quæ non est conditionalis, sed absoluta: alio modo propter incapacitatem subjecti, sicut Christus Dominus erat incapax pœnitentiæ, vel propter limitationem virtutis, quia non absolute rectificat hominem, sed statum viæ in homine, unde remota via non rectificat. Quando ergo virtus simpliciter rectificat voluntatem removendo ab ea oppositam inclinationem, necesse est quod possit habere actum interiorum, tali inclinationi oppositum, qui tamen ex parte materiæ est actus conditionalis, ipsa tamen electio interior absolute elicitur; ad extra vero non exercetur ex defectu materiæ. Quando vero neque etiam ipsa electio, et actus interior est possibilis, nec potest elici nisi sub conditione, tunc non potest poni virtus ad talem actum conditionalem: Si essem capax talis virtutis haberem actum illius, quia ad istam conditionalem necessario supponitur me non habere ipsam virtutem; ergo ad talem conditionalem actum eliciendum non potest poni illa virtus, sed si talis actus elicitur erit ab alia virtute superiori, seu voluntate exercendi se in omni actu virtutis: spes autem et fides cum non rectificent voluntatem hominis ut homo est, sed ut viator, non potest in patria haberi actus conditionalis ejus

solum ex defectu materiæ exterioris, sed etiam ex defectu capacitatis subjecti, quia jam non est subjectum viæ; ad rectificandum autem hominem in ordine supernaturali, subrogantur in patria alia principia, scilicet, pro intellectu clara visio ipsius finis, pro voluntate consummatus amor, et perfecta comprehensio. Unde non amplius deserviunt ad rectificandum hominem in ordine supernaturali spes, et fides, quæ solum vice illius rectificationis patriæ deserviebant in via.

XI. Ad tertium dicitur, non manere propter ornatum, quia ille ornatu esset habitualis inclinatio ad ea, quæ propria sunt viæ, non autem ornatur anima in patria per inclinationem ad actus viæ, ut tales sunt, quia imperfectum statum important. Arma autem quæ post victoriam manent, non important ornatum per modum inclinationis ad statum, vel actum imperfectum, et ideo possunt manere.

XII. Ad ultimum negatur, quod in habitu spei non sit immediata privatio, vel contrarietas ad possessionem habituales boni sperati. Ad primam probationem respondetur, habitum spei in patria non excludi per habitum malum, sed per perfectum, cui privative opponitur imperfectus, sicut juvenus excludit pueritiam, non tamquam malum, sed tamquam imperfectum. Quo exemplo utitur S. Thomas quæstione de spe, art. IV ad decimum. Ad secundam probationem dicitur, quod ipsa inclinatio ad actum spei, qui debet esse actus privatus possessione, est inclinatio imperfectione contrarietatis, et sic vel supponit subjectum carens possessione rei speratæ, vel cum possibilitate carenti; ipsa enim inclinatio possibilitas quædam est ad actum. Si autem possibilitas carenti sit ablata, ille habitus ita perfectus, qui hanc

possibilitatem excludit, opponitur illi habitui qui hanc possibilitatem facit, et licet maneant semper natura, cui possibilis est privatio possessionis, licet non sit possibilis statui gloriæ, tamen illa possibilitas naturæ ad carendum gloria semel adeptæ, est possibilitas remota, et quasi obediens; possibilitas autem spei est possibilitas proxima, cum sit inclinatio habitualis ad carentiam gloriæ, sive ad tendendum in gloriam non possessam. Unde talis habitualis inclinatio, quæ hanc possibilitatem proximam facit, repugnat statui excludenti possibilitatem proximam carendi gloria.

ARTICULUS II.

Utrum possit in beatis esse actus spei communiter dictæ circa aliquod objectum creatum?

I. Spem communiter dictam vocamus illam, quæ non est theologica, et non habet pro objecto primario aliquid divinum. Totius huius difficultatis cardo ad unicum punctum devolvitur, scilicet ut videamus, an possit aliquid esse arduum beatis in illo statu beatifico, nam ex quatuor conditionibus requisitis ad spem, scilicet quod sit bonum, arduum, possibile, futurum, de tribus non est dubium posse inveniri respectu beatorum, nam gloria corporis est aliquid bonum, possibile, et futurum in illis; solum ergo potest excludi spes communiter dicta per illam particulam arduum. Videtur enim statui beatitudinis nihil esse arduum eorum, quæ possunt desiderari, est enim ille status, omnium honorum aggregatione perfectus, unde nihil quod potest desiderare potest illi deesse; habet ergo ratione status inevitabilem causam

obtinendi omnia, quæ desiderare potest, et consequenter nulla est contingentia deficiendi, quod est nihil habere arduum.

II. Ex alia vero parte videtur quod ad rationem ardui sufficiat, quod aliquid sit obtinendum mediante potestate alterius, ita quod non sit in sola potestate propria; multa autem potest obtinere beatus auxilio divino, verbi gratia, gloriam corporis, novas revelationes, gloriam accidentalem, imo et de possibili majorem gloriam substantialem. Nec sufficit esse certum de assecutione, certitudine cognitionis, nisi etiam sit certus certitudine possessionis, ut patet in animabus purgatorii, in quibus est certitudo de assecutione gloriæ, et tamen ad hunc est spes.

III. Item ad rationem ardui sufficit quod res assequenda absolute sit supernaturalis, sic enim simpliciter est ardua ipsi voluntati et naturæ, ut ex patre Suarez articulo præcedenti objiciebamus; ergo sufficit ad spem communiter dictam, respectu talis boni ardui assequendi. Præterea semper urget illud argumentum, a quo eliciatur ille actus desiderandi gloriam corporis, et alia bona futura, quia non elicitur a charitate, cum non desideret illum bonum amico, sed sibi; ergo a spe, si non theologica, saltem communiter dicta. Denique, quia D. Thomas ponit in Christo Domino viatore actum spei, licet non virtutem theologicam ut patet hic quæst. xviii, art. ii ad primum, et quæstione disputata de spe, articulo ultimo ad ultimum. Et tamen habebat in se principium inevitabile omnium, quæ desiderebat; ergo similiter, alii beati possunt habere talem actum spei. Et favet auctoritas S. Thomæ quæstione citata de spe, art. iv, nam postquam dixerat in corpore articuli, quod beati possunt sperare inhæ-

rendo divino auxilio secundum communem rationem spei, licet non secundum virtutem theologicam addit solutione ad sextum, quod eo modo convenit sanctis orare, sicut et sperare: sed sancti habent actum orandi proprie; ergo et actum spei communiter dictæ.

IV. Nihilominus expressa sententia D. Thomæ est, in beatis non dari spem communiter dictam. Ita habet 1-2, quæst. lxxvii, art. iv ad tertium loquens specialiter de spe gloriæ corporis, et idem repetit hic quæst. xviii, art. ii ad quartum. Expresse enim distinguit spem secundum quod est virtus theologica, et secundum quod est communiter dicta, et utramque denegat beatis, quia vero ad tollendam arduitatem, ex cujus defectu solum negatur spes communiter dicta, tantum duabus viis procedi potest, vel quia res ipsa in se valde modica est, et consequenter non indiget aggressionem, neque victoria ad obtinendum; vel quia etsi res modica non sit, sed vere magna, est tamen in potestate et possessione sperantis, quia possidet causam inevitabilem illius, sicut qui pacifice possidet titulum beneficium, aut commendam, non habet spem circa perceptionem fructuum, quia habet causam adæquatam, et inevitabilem ad percipiendos fructus suo tempore, et si nondum actu sint præsentem. D. Thomas in beatis excludit arduitatem ex utraque causa. Ex prima, quia animæ beatæ reputatur gloria corporis, tamquam aliquid modicum, ut dicit hic quæst. xviii, art. ii ad quartum: ex secunda vero, quia beatus habet inevitabilem causam gloriæ corporis (quod intellige) quia possidet titulum, et jus illius gloriæ, scilicet beatitudinem animæ, ex qua naturaliter habet promanare gloria in corpore suo tempore, scilicet quando resurget. Et idem dici potest de novis revela-

tionibus, et gloria accidentali, quæ accrescit beatis de novo, nam ista debentur ex vi sui status, unde habet titulum, et jus ad illas: ad excludendam autem arduitatem spei, sufficit habere possessionem tituli, licet non habeatur actualis possessio rei, sed suo tempore proventura sit, ut patet in perceptione fructuum respectu possidentis fundum, vel beneficium.

V. Cæterum circa alia bona, quæ potest beatus desiderare aliis, verbi gratia beatitudinem difficultas est, unde tollatur arduitas, nam circa hæc nullum jus, aut titulum possidet, nec causam inevitabilem illorum; ergo non tollitur. Nihilominus dicendum est, possidere beatum causam inevitabilem assecutionis talium honorum, quatenus possidet statum, cui ex vi suæ perfectionis annexum est decretum Dei, non privandi beatum quocumque bono a desiderato. Ex vi enim status beatifici non desiderant beati nisi tantum illa, quæ voluntas Dei vult eos desiderare, et per eos implere, quia summe conformantur voluntati divinæ: alia vero, quæ Deus non vult per eos implere, nec volunt, nec desiderant, loquendo de desiderio efficaci, quale requiritur ad sperandum, nam desiderium inefficax, quale habuit Christus, ut transiret ab eo calix, non servit ad sperandum. Est autem debitum illi statui, ut non defraudetur omni eo, quod efficaciter desiderat, alias esset nimis imperfectus status, si aliquid desiderarent, et non obtinerent, et de hoc habent decretum divinum, quod perfecte completur in patria, juxta illud Psal. xx: *Desiderium cordis ejus tribuisti ei, et voluntati labiorum ejus non fraudasti eum*: et Psalm. clxiv: *Voluntatem timentium se faciet, et deprecationem eorum exaudiet*. Unde S. Thomas in iv, distinct. xlv, quæst.